

NOU 2016 1 Arbeidstidsutvalget – høringsvar fra Stiftelsen Fossumkollektivet

Bakgrunn

Kunnskapen om medleverordningene er mangelfull blant enkelte politikere. Dette har bl.a. kommet tydelig fram i våre møter med ulike stortingspolitikere den siste tiden. Vi mener derfor det er viktig å øke beslutningstakernes forståelse for betydningen av medleverskapet i tiden fram til Stortinget endelig skal ta stilling til de foreslåtte endringene i arbeidsmiljøloven med forskrifter.

Fossumkollektivet er i all hovedsak enig med de forslagene som er fremmet om medleverordningen i NOU 2016: 1, herunder forslagene om å utvide brukergruppene.

Medleverskapet - grunnleggende relasjonsbyggende faktor som anerkjent metode

Vår målgruppe for behandling er unge med rusavhengighet, atferdsproblemer og/eller skadelig bruk av rusmidler. De aller fleste har alvorlige tilleggsproblemer som stammer fra tilknytningsskader etter grov omsorgssvikt, mishandling, overgrep osv. i svært ung alder. Ruskarrieren har for de fleste startet i 12-13 års alderen. I rusmiljøet er mange blitt utsatt for vold, prostitusjon og andre traumatiserende opplevelser. Når de kommer i behandling hos oss, avdekkes ikke bare somatiske plager, angst og depresjon, men også at mange sliter med ulike typer av personlighetsforstyrrelser og alvorlig atferdsproblematikk som voldsutøvelse og annen antisosial personlighetsproblematikk. I tillegg har de fleste store kunnskapshull etter avbrutt skolegang og store mangler knyttet til sosiale og praktiske ferdigheter.

Ordningen med medlevertur er for oss og andre ruskollektiv et enda viktigere behandlingselement enn de metodene som vanligvis trekkes fram når man snakker om rusbehandling for denne målgruppen. Turnusordningen gir en terapeutisk ramme hvor ungdommene og de ansatte er sammen om å løse de daglige gjøremålene som matlaging, renhold, trening, fritidsaktiviteter, dra på turer, ferier osv. Ungdommer og ansatte er også sammen om å finne løsninger på konflikter og andre sosiale utfordringer som oppstår i det daglige mellom de som bor i kollektivet. Slik blir alle en del av et større fellesskap hvor deltakerne utfordrer hverandre, støtter hverandre og utvikler nye sosiale ferdigheter. Medleverskapet gir oss med andre ord en mulighet for å skape en forutsigbar ramme med trygge og nære voksne som tåler ungdommene og de problemene som kommer til overflaten under behandlingen. Dette gjør det mulig for oss å hjelpe dem med å tilegne seg ferdigheter som de ikke har fått sjansen til å lære under oppveksten.

Den personlige relasjonen som bygges mellom de som bor og lever tett sammen over tid i et kollektiv, virker klart dempende på aggressivitet. Selv om målgruppen vår er preget av en tung problembelastning ved inntak, er opplever vi sjelden hendelser med utagering og vold. I behandlingsinstitusjoner som praktiserer en vanlig tredelt turnusordning er dette problemet betydelig større. Fokus flyttes da gjerne over fra behandlingen og til sikkerheten for de ansatte.

Antall timer

Fossumkollektivets miljøterapeuter/medlevere arbeider enten 56 timer pr uke (turnus 3/7/4/7), eller 84 timer pr uke (turnus 7/7, eller 14/14). Det er avgjørende for at behandlingstilbudet i Fossumkollektivet skal bestå at det som et minimum kan avtales arbeidsperioder tilsvarende 7/7 eller 14/14, altså 84 timer pr uke i gjennomsnitt.

Vi har 57 ansatte medlevere som jobber 7/7 eller 14/14. Alle disse har bolig på kollektivet. Hvis en øvre grense for arbeidstid avtales på f.eks. 60 timer, vil det bety en økning på 22 årsverk for Fossumkollektivets del. Det ville være helt urealistisk å se for seg at tilbudet og virksomheten vil kunne bestå med dette vilkåret.

Samtykke

Virksomheter som vår, med arbeidstid utover 60 timer, har brukt titalls millioner kroner i investeringer i bygningsmasse siden 2005 for å imøtekomme midlertidig forskrift og få gode bo- og arbeidsforhold for medlevene. Å etablere boforhold som igjen har sikret at ansatte opprettholder samtykket har vært en god ordning. Det vil være svært uheldig om denne ordningen blir fjernet med et pennestrøk.

Hele prinsippet med å kunne trekke tilbake et samtykke er svært underlig. Vi ser ikke hvordan en virksomhet kan håndtere en slik situasjon uten at det får dyptgripende følger for virksomheten og tilbudet til brukerne. I siste omgang ville endringene slå tilbake på ansattegruppen. De som søker seg til medleverstillinger velger denne ordningen helt bevisst, og har en overbevisning om at denne måten å jobbe på er en svært viktig faktor i behandlingen for brukerne. Om en ansatt eller flere skulle ha anledning til å trekke tilbake samtykket sitt, og virksomheten skulle tilpasset deres turnus ut fra reglene i dagens forskrift, vil dette være faglig, organisatorisk og økonomisk ødeleggende for virksomheten.

Rekruttering

Det har gjennom mer enn 30 år ikke vært vanskelig å rekruttere fagfolk til rus- og barnevernsskollektivene. Mange dyktige og dedikerte miljøterapeuter ser den store faglige verdien av medleverordningen. De klarer som oftest godt å gjennomføre hviletidsbestemmelser etc og kombinere medleverskapet med et liv på utsiden.

Turnover og sykefravær

Det er ingenting som tyder på at institusjoner med medleverskap har høyere turnover eller mer sykefravær enn virksomheter med vanlig tredelt turnus.

Konklusjon

Vår klare konklusjon er at de institusjoner som praktiserer medleverordninger ikke vil være i stand til å drive videre innenfor de rammene og avtalevilkår som er inngått med regionale helseforetak og Bufdir hvis man ble tvunget til å praktisere en ordinær tre-delt turnus, eller en 3/7/4/7-turnus. I våre avtaler er det imidlertid tatt inn en rett til å reforhandle avtalene dersom rammebetingelsene endrer seg.

Dette vil i utgangspunktet føre til en stor kostnadsøkning pr. behandlingsplass, men vi anser det som langt mer alvorlig at kvaliteten på behandlingen blir forringet for denne svært sårbare gruppen. De personlige kostnadene for ungdommene ved en slik forringing, og de samfunnsmessige kostnadene på sikt, bli betydelige dersom det innføres et tak på antall timer og en mulighet for de ansatte til å trekke sitt samtykke.